

Det nye mennesket

Den 5. mars hadde redaktør Tumyr en del teologiske betraktninger i forbindelse med et innlegg jeg hadde om absolutte normer. Redaktørens svar minte meg om følgende historie.

Det var en flokk små trekkfugler som ved sommerens slutt dro sydover til varmere land.

Etter noen dager var alle vel fremme, unntagen en. En halv dag senere dukket han opp, forpusket og forslått. «Hva i all verden er hendt med deg?» spurte de, og fuglen svarte, «Jeg ble innblandet i et hersens badmintonspill».

Det å være kristen, mener redaktør Tumyr, er å hvirvle som en frustrert skapning mellom egen utilstrekkelighet og Guds absolutte krav. Eller for å bruke hans egne ord, mennesket driver tortur mot seg selv, en tortur der skyldfølelse og tilgivelse skifter og må sønderrive mennesket fullstendig.»

Min erfaring er at skyldfølelse og tilgivelse skaper et helt menneske. Det sønderriver ikke, men føyer sammen. Det skaper ikke konflikt, men harmoni. Det er nøkkelen til varig fred mellom mennesker og mellom nasjoner. Men før jeg fristes til å skrive en hel preken om dette tema, ville jeg sette fingeren på redaktørens avsluttende setning:

«Nei, vi må nok basere våre moralske prinsipper på virkelighetens hverdag og på menneskene slik de er, og ikke slik man skulle ønske at de var.»

Det er noe saklig og nøkternt ved en slik formulering. Det er også noe defaultistisk og deprimerende.

Den sosialistiske verden, en verden som «Nybrott» er talerør for, har i generasjoner vært opptatt av spørsmålet, «Hvordan skape det nye menneske?» «Hvordan forandre det selviske til det uselviske?»

Marx ~~trodde~~ og millioner av ~~marxister~~ tror fremdeles at ved å forandre systemet, omvelte den økonomiske struktur, så vil det nye menneske vokse fram. Yte etter evne og motta etter behov.

Den russiske forfatter Solzhenitsyn har følgende lille avsnitt i boken «Kreftavdelingen», i en diskusjon mellom to pasienter, «Vår helomvending var meget rask. Vi trodde det var nok å forandre produksjonsmetodene og at menneskene øyeblikkelig ville bli annerledes med dem. Men gjorde de det? Så pokker om de gjorde. De ble ikke det minste annerledes», sa Shulubin. «Hva mener du? Først etikk og så økonomi?»

Solzhenitsyns kritikk av det nåværende sovjetiske system minner ikke så lite om Karl Marx' kritikk av den franske revolusjon. Marx skriver, «Den politiske frigjørelse, virkeliggjørelsen av den politiske frihet har på ingen måte fremmet brorskap mellom menneskene, den har t.o.m. frigjort individets egosme. Den som vil skape et nytt samfunn må også forandre menneskene.»

Så langt tilbake som i 1843 skrev den kjente religionskritiker Ludwig Feuerbach til Karl Marx, «Nye mennesker er

hva vi behøver». Marx grep den visjonen og skrev, «Først når hvert enkelt menneskes praktiske livsførsel blir sosialt, først da kan den sanne og egentlige befrielsen skje, nemlig befrielsen av mennesket fra sin egen umenneskelighet. Menneskets emansipasjon fra egoismen...»

Jeg siterer Marx fordi det viser at også i ham lå en lengsel og et håp om å forandre mennesket. Et forsøk på å fylle et åndelig og ideologisk tomrom. Lengsel og håp som finner sin parallelle virkelighet i Jesu Kristi revolusjonære lære. En lære forsømt av kristne, fordømt av ikke-kristne.

Nesten 100 år etter Marx' utsagn kan Alexander Solzhenitsyn iaktta, at «det nye mennesket» ikke er skapt i Sovjet. Den ytre omveltning har ikke løst problemet.

I Larvik sitter redaktøren av «Nybrott» og konstaterer at det ikke er lykkes å forandre menneskene innenfra på kristent grunnlag — noe han har delvis rett i. I sin leder 17. februar, under overskriften «Moralsk Opprustning», gir han et alternativ: «Derfor er det ikke spørsmål om å forbedre menneskene innenfra som er det mes presserende. Det som derimot er nødvendig, er å ha et politi som kan sette på plass dem som går over streken.»

Menneskehetens fremtid er ikke løfterik, hvis vårt håp ligger i mere politi. (Med all respekt for politiet)

På tross av triste erfaringer i øst og vest, våger jeg fortsatt å tro at mennesket kan forvandles — og at nøkkelen fremdeles ligger i kristendommens

paradoksale dynamikk. Der finnes døren til menneskets frigjørelse fra seg selv — bare vi åpner den helt. Døren til det klasseløse samfunn som millioner har drømt om, titusener har skrevet og talt om, et fåtall har erfart.

Einar Engebretsen.